

COVID-19 Pandemisinde Tıp Eğitimi: Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Örneği

Medical Education During Covid-19 Pandemic: Kocaeli University Faculty of Medicine Experience

Pınar Daylan Koçkaya * (ORCID:0000-0002-0116-8986)

Devrim Dündar* (ORCID: 0000-0003-2073-7168)

Dilek Bayramgürler *(ORCID:0000-0001-6617-0019)

Nihat Zafer Utkan *(ORCID:0000-0002-2133-3336)

* Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kocaeli, Türkiye.

Sorumlu Yazar: Pınar Daylan Koçkaya, E-Posta: pinarkockaya@gmail.com

Özet

COVID-19 salgını tüm dünyada olduğu gibi Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesinde de eğitim süreçlerini etkilemiştir. Üniversitemizin uzaktan eğitim altyapısının kullanılabilir olması eğitiminin aksamamasında temel güvencemiz olarak rol almıştır. Fakültemizde dersler senkronize Zoom programı kullanılarak tamamlanmıştır. Tıp eğitimi boyunca en çok uygulamanın yapıldığı, bu döneme kadar edinilmiş tüm bilgi beceri ve tutumun gerçek yaşantıya transfer edildiği bir zaman dilimi olan intörlük dönemi sekteye uğramış, bu süreçte uzaktan erişimle sürdürülecek bir takım uygulamaları ve dersleri barındıran, içeriğinde Covid-19 programı, asenkron olgu çalışmaları, çevrimiçi olgu tartışmaları, sanal hasta uygulaması, kardiyoloji, halk sağlığı ve pediatri senkronize dersleri ile kariyer günleri bulunan intörn modülü uygulanmıştır. Tıp Eğitimi AD, eğitim komisyonları ve yönetim aktif rol almış yazılı ve sözlü geri bildirimler alınarak öğrencilerle iletişim yakından sağlanmıştır. Yaşanan bu tecrübe sonunda, uzaktan eğitimin dersleri destekleyen bir uygulama olmaktan çıkıp tıp eğitiminin tamamını içermesi kabul edilebilir olmasa da e-öğrenme platformlarının kullanılması artık çok daha kabul edilebilir ve olağandır.

Anahtar sözcükler:

tıp eğitimi, uzaktan eğitim,
covid-19

Keywords:

COVID-19, Medical
education, online education

Gönderilme Tarihi

Submitted:27.08.2020

Kabul Tarihi

Accepted: 02.11.2020

Abstract:

COVID-19 outbreak has affected the educational processes in the Faculty of Medicine at Kocaeli University as in the world. The availability of online education infrastructure has played an important role in the continuation of education. The lectures were completed by using Zoom program. The internship period in which the most clinical practices are applied during the Medical education and the knowledge are transferred to real life practices were interrupted in pandemic. So, an intern module was prepared and applied, including several applications as the Covid-19 program, non-synchronized case discussions, virtual patient application, synchronized cardiology, public health, pediatrics courses and career days. During the process, Medical Education Department, commissions, and management took active role. The communication with the students was provided closely by written and verbal feedback. As a result of this experience, distance education is not acceptable to cover all the medical education; however, e-learning platforms can be used.

Künye: Koçkaya PD, Dündar D, Bayramgürler D, Utkan NZ. COVID-19 Pandemisinde Tıp Eğitimi: Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Örneği Tıp Eğitimi Dnyası. 2021;20(60-1):33-36

Eğitim süreci

COVID19 salgını tüm dünyada olduğu gibi Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakóltesinde de eğitim süreçlerini etkilemiştir. YÖK kararı ile yüz yüze sürdürdüğümüz eğitim durdurularak 2019-2020 bahar yarıyılı uzaktan tamamlanmıştır. Öğrencilerimiz olağan yüz yüze eğitim ortamlarından ayrılmış olup, salgın sürecinde gelişen teknolojinin eğitim alanında sağladığı imkanlar sayesinde tıp fakóltemizin tüm dönemlerinde çevrimiçi uygulamaların kullanılmasına ihtiyaç doğmuştur.

Üniversitemizin uzaktan eğitim altyapısının hali hazırda kullanılabilir olması eğitiminin aksamamasında temel güvence olmuştur. Bu süreçte Dekanlık, Mezuniyet Öncesi Eğitim Komisyonu, Tıp Eğitimi Ana Bilim Dalı (TEAD) ve Ölme-Değerlendirme Birimi hızlıca organize olarak uzaktan eğitimde kullanılacak yöntemler belirlenmiştir. Ders içeriklerinin ve dokümanların tamamı, mevcut kazanımların kaybedilmemesi ve gelecekte sürdürülecek eğitim organizasyonunda kullanılması amaçlanarak, Uzaktan Eğitim Merkezi (UZEM)'e ve açılan bellek hesaplarına aktarılmıştır. Süreç boyunca öğrencilerimizin sorularının cevaplanarak iletişimin ve motivasyonun sürdürülebilmesi amacıyla soru-cevap yönteminin e-posta yoluyla sağlanması için tüm anabilim dallarına hesaplar oluşturulmuştur.

Öğrencilerimiz kadar öğretim üyelerimiz açısından da belirsizliklerle başlayan süreçte her iki taraf arasında iletişiminin sağlanması ve sürecin öğrenci merkezli devamı adına Dekanlığın katılımları ile video konferanslar yapılmış ve öğrenciler süreçle ilgili dönem temsilcileri, staj grup sorumluları ve Eğitimi Komisyonu vasıtasıyla bilgilendirmiştir. İnternet, telefon gibi teknik imkanlara sahip olmayan öğrencilere Rektörlük tarafından

ihtiyaçları temin edilmiştir.

Eğitimler Zoom platformu ile yapılmıştır. İlk haftalarda TEAD tarafından öğretim üyeleriyle çevrimiçi ders planı oluşturma, ders içeriklerinin paylaşımı ve senkronize eğitim süreçleri hakkında eğitimler gerçekleştirilmiştir. Senkronize eğitimin, aksamadan devam edebilmesi amacıyla öğrenci kütüphanesine bilgisayarlar yerleştirilerek sanal amfiler oluşturulmuştur. TEAD öğretim üyesi ve bir teknik personel eğitim süresince kütüphanede görev almış, gerek öğrenci ve öğretim üyelerinin sisteme giriş sağlayıp derse katılımlarının sağlanması gerekse teknik aksaklıkların mevcut eğitim programını aksatmaması için öğrencilerle hızlı temas sağlanmıştır. Senkronize yapılan ders kayıtları UZEM'e yerleştirilerek internet altyapıları dersleri senkronize izlemeye olanak sağlayamayan öğrencilerin asenkron katılımları sağlanmıştır. Senkronize dersler boyunca tüm kurul ve staj programları başında koordinatörler ve eğitim sorumluları tarafından kurul ve staj tanıtımı yapılmıştır.

Uzaktan eğitimin hızla organize edilmesine karşın organizasyon sürecinde aksayan ve tamamı senkronize yapılamayan kurul dersleri için daha kısa süreli interaktif dersler yapılmıştır. Eğitime başlanılan haftaya kadar senkronize eğitim yapılamayan stajlarda tersyüz sınıf yöntemi örnek alınmış, öğrencilerin ders ve kaynak dokümanlarına ulaşmalarının yanı sıra diğer öğrenci gruplarıyla kayıt edilmiş dersleri izleme olanağı verilerek sonrasında her anabilim dalıyla senkronize interaktif soru cevap, olgu sunumları ve özetleme oturumları yapılarak öğrencilerin öğretim üyesi ile çevrim içi ortamda yüz yüze gelmesi sağlanmıştır.

Tıp eğitimi boyunca en fazla uygulamanın yapıldığı, edinilmiş bilgi, beceri ve tutumun gerçek yaşantıya transfer edildiği dönem olan intörlük süreci pandemi nedeniyle sekteye

uğramış ve oldukça olumsuz etkilenmiştir. Eğitimin kesintisiz devamı adına uzaktan erişimle sürdürülen intörn modülü hazırlanmıştır. Modülde Covid19 programı, asenkron olgu çalışmaları, olgu tartışmaları, sanal hasta uygulaması, kardiyoloji, halk sağlığı ve pediatri senkronize ders programı ile kariyer günleri yer almıştır. Covid19 programında hazır bulunuşluk ve pandemi özyeterlik algısı değerlendirilmesi yapılmış, eğitim materyalleri paylaşarak DSÖ'nün Türkçe kurslarına katılımları sağlanmıştır. Enfeksiyon Hastalıkları ve Göğüs Hastalıkları AD. ile çevrimiçi dersler ve olgu tartışmaları gerçekleştirilmiş ve TEPDAD'ın hazırladığı rehberde tüm öğrencilerin erişimi sağlanmıştır. TEAD tarafından online anket formlarıyla sınav düzeniğinde olgu çalışmaları hazırlanmıştır. Haftada 2 olguyu hikayesi, görüntüleme ve laboratuvar bulgularıyla değerlendirmeleri, tedaviyi belirlemeleri ve reçete yazmaları istenmiştir. Çözümleme dokümanlarının ve geribildirimlerin olguyu cevaplandırmaları sonunda asenkron paylaşılması ile öğrencilerin öz-değerlendirme yapmaları sağlanmıştır. Olgulardan sonra geribildirim alınarak belirlenen konularda senkron ve asenkron dersler gerçekleştirilmiştir. TEAD tarafından Sanal hasta programı senaryosuyla küçük gruplarla senkronize gerçekleştirilerek çözümlenmeler yapılmıştır.

Yeni Dönemde Planlananlar

Salgın döneminde hasta başı, laboratuvar ve klinik beceri uygulamaları yapılamamıştır. Eğitimin yüz yüze devam edememesi ve mezuniyetlerin akademik takvime göre planlanması özellikle intörn hekimlik kazanımlarında eksiklikler oluşturmuştur. Bu eksikliklerin giderilmesi mümkün görünmese de mezunlarımızla uzaktan erişim toplantılarla olgu tartışmalarının devamı hedeflenmektedir. Yeni intörn hekimlerin dönem 5'e ait eksik kazanımlarının tamamlanması amacıyla

yapamadıkları küçük staj gruplarıyla başlaması, Dönem 4'ten 5 e geçecek öğrencilerin dönemlerine daha erken başlayarak eksik kazanımlarını seyreltilmiş gruplarla poliklinik ve pratik uygulamaları şeklinde tamamlamaları hedeflenmektedir. Pandemi sürecinde tamamı yapılamayan PDÖ oturumları pandeminin devam etmesi halinde çevrimiçi olarak yapılacak, mevcut video kaynaklar kullanılacak olup yüz yüze eğitim olanakları sağlandığında yeni programlar doğrultusunda seyreltilmiş öğrenci grupları ile sürdürülecektir.

Pandeminin devam etmesi ve tekrar zorunlu bir ara verilmesi ihtimaline karşın eğitim komisyonu farklı senaryolar doğrultusunda hem derslerin verimliliğini arttırmak hem de ölçme değerlendirme yöntemlerini belirlemek adına hazırlıklar yapmaktadır. Objektif ölçme ve değerlendirme yöntemleri istenildiği oranda kullanılamamıştır. UZEM sisteminde bağlantı sorunları yaşanması ihtimaliyle sınav sürelerinin ve soru sayılarının kısıtlı olması kurul sonu ve final sınavlarında kapsam geçerliğinin sağlanamaması ile hedeflenen kazanımlara ulaşıp ulaşılmadığının değerlendirilmesinde yetersiz kalınmasına neden olmuştur. Bu doğrultuda "Uzaktan Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Yönergesi" hazırlanarak ölçüm araçlarının çeşitlendirilmesiyle çoklu ölçüm aracı kullanımının desteklenmesi, geribildirim mekanizmalarının tekrar oluşturulması, sınavların güvenlik sorunlarına yönelik önlemler alınması, mevcut durumda çevrimiçi yöntemlerle sınanması sağlanmıştır.

Salgının eğitimde kalıcı etkileri

Pandemi hastanesi olarak çalışan hastanemizde görevli öğretim üyelerimizin özverili çalışmaları sayesinde eğitim sürdürülmüş ancak hedeflenen kazanımlara yeterince ulaşıldığı tartışmalıdır. Buna rağmen, tıp öğrencileri gibi öğretim üyelerinin de uzaktan erişimle sürdürülen derslere ve sınavlara aşinalığı oluşmuştur. Hastane bünyesinde açılan sanal poliklinik ile

sağlık hizmetinin de gelecekte boyut değiştireceğini gözler önüne serilmiş, değişime açık olmanın ve hızlıca uyum sağlamanın gerekliliği hissedilmiştir. Gelecekte eğitim ve sağlık hizmeti sunumu benzeri pek çok alanda geniş şekilde yer edineceği düşünülen sanal dünyanın, bir süredir mezuniyet sonrasında kullanıldığı şekilde mezuniyet öncesi alanda da kullanılmasının gerekliliği ortaya çıkmıştır. Fakültemizde birçok eğitimcimizin ve öğrencilerimizin, uzaktan yapılabilecek yeni derslerin açılmasına önyak olmaları ve bu bağlamda taleplerin oluşması, ilerleyen dönemde teknoloji odaklı bazı uygulamaların tıp eğitiminde de faydalı olabileceğini kabullendiklerini düşündürmekte olup tıp eğitiminin geleceği adına kıymetli kazanımlardandır.

Salgın sürecinde fakülte paydaşları

TEAD salgın sürecinde aktif rol almış, eğitimin çevrimiçi platforma taşınması ve organizasyonda, öğretim üyeleri ve öğrencilerle birebir temas halinde kalarak yönetim, öğrenciler, öğretim üyeleri ve eğitim komisyonu ile UZEM arasında bir nevi köprü görevi üstlenmiştir. Gerçekleştirilen ölçme ve değerlendirme süreçlerinin kurgulanmasında ve yeni dönemde yüz yüze yapılacak laboratuvar uygulamaları ve staj programlarının yapılandırılmasında görev almıştır. Tüm öğretim üyeleri sağlık hizmeti sunumunun yanında eğitimin devamlılığı için özverilerde bulunarak hedeflenen kazanımların büyük bir oranda edinilmesi amacıyla derslerini çevrimiçi koşullara bağlı olacak şekilde interaktif olarak yapılandırmış ve öğrencilerle iletişimi korumuşlardır. Çevrimiçi eğitim süreci ile ilgili eğitimler, bilgilendirme ve geri bildirim toplantıları Dekanlık düzeyinde süreklilik sağlanarak gerçekleştirilmiştir.

İşbirlikleri

TEPDAD'ın eğitim yöntemlerinin seçilmesinde dayanak oluşturması amacıyla yayınladığı

kılavuzlar yol gösterici olmuş, tıp eğitimi anabilim dalları öğretim üyelerinin paylaşımcı yaklaşımı ile fakültemiz diğer fakülte örneklerini de izleyerek kararlarına yön vermiştir. Üniversitemiz bünyesindeki UZEM yönetimi, her daim ulaşılabilir olmasıyla eğitim programının ve ölçme değerlendirme süreçlerinin aksamadan sürmesine en büyük katkıyı sunmuştur.

Sonuç:

Tıp eğitimi iyi hekim yetiştirmek amacıyla yaşam boyu süren, multidisipliner birçok farklı eğitim etkinlikleriyle mezuniyet öncesi dönemde altı yıllık bir entegrasyona dayanan, uygulamalı, teknolojinin daha sıklıkla öğrencilerin öğrenmelerini desteklemek amacıyla kullanıldığı, öğrenen merkezli yapılandırılan bir süreçtir. Her geçen gün gelişen ve ulaşılabilirliği artan teknoloji farklı koşullara uyum sağlayan eğitim olanaklarını kullanmayı daha da kolaylaştırmaktadır ancak özellikle mesleksel beceri ve tutum odaklı olan hekimlik eğitiminde eğitimin tamamının teknolojinin olanakları kullanılarak verilmesi alışıl gelmiş bir durum değildir. Fakültemizdeki 1308 öğrencimiz ile yapılan değerlendirmede öğrencilerin %60'ından fazlası çevrimiçi öğrenmede yüz yüze etkileşimin olmamasından rahatsızlık duyduğunu, %70'ten fazlası da çevrimiçi ortamda fakülteyedeki ders ortamına göre daha zor öğrenebildiğini belirtmektedir. Alanyazında uzaktan eğitim, mezuniyet sonrası tıp eğitimindeki daha çok sürekli mesleki gelişim eğitimlerinde yer almakta ve mezuniyet öncesi mevcut eğitim programının desteklenmesini sağlayan örnekler olarak karşımıza çıkmakta olup tek yöntem olarak tıp eğitiminin sürdürülmesinde yeterli görülmemektedir. Yaşanan bu süreç tıp eğitiminde olağan dışı durumlarda eğitimin devamlılığı için yeni düzenlemelerin yapılması gerekliliğini gözler önüne sermiş geleceğin hekim adaylarının

ihtiyaçlarının nasıl karşılanacağı konusunda çalışılması gerekliliğini doğurmuştur.

Kaynaklar

1. Sandhu P, Wolf M. The impact of COVID-19 on the undergraduate medical curriculum, Medical Education Online. 2020; 25:1, 1764740, DOI:10.1080/10872981.2020.1764740
2. Grpnar E, Biliřim Teknolojisi Destekli Uzaktan Eğitim Programları. Turkiye Klinikleri J Med Educ-Special Topics 2016;1(3)
3. Sayek İ. Tıp eğitiminin gelişimi ve değişimi:Tıp Eđitimcisinin El Kitabı 2016; 3(1)
4. Mıdık Ö. Tıp eğitiminde olgu yazımı ve kullanımı: Nobel medicus 2016; 36 (12)(3)